

Statens eller de private Hænder, lidt efter lidt ere indarbejdede til at være saa godt som absolut ensartede. Der vil ikke kunne være Tale om nogen væsentlig Forskel paa den ene Skole fra den anden; det ligger ganske naturligt i den Ordning, der er indført, idet man har forladt Examen artium og indført, at Eksamen nu tages ved de forskellige Skoler, medens Undervisningsinspektionen har Tilsynet med dem. Den meget betydelige Forskel, som jeg ikke har kendt personligt, men som man ved at læse historiske Beretninger om Skolevæsenet tidligere kan se, at der har været mellem de forskellige lærde Skoler, den forskellige Metode, Undervisningen blev taget paa her og der paa forskellige Steder i Landet, er forsvunden og maatte forsvinde, i det Øjeblik man forlod Examen artium og indførte den nuværende Ordning, hvor Eksamen tages ved Skolerne. Det samme vil blive Tilfældet ved Seminarierne. Det kan altid være tvivlsomt, hvorvidt det ubetinget er heldigt; man har jo et enkelt endnu eksisterende Eksempel paa, at en lærd Skole, stont den i og for sig meget vel kunde saa Dimissionsret, ikke har villet have den, fordi den vedkommende Skole — ganske vist af specielle Grunde, religiøse o. s. v. — har villet bevare sin Uafhængighed, bevare den Metode at tage Undervisningen paa, som den fandt rigtig. Derfor har den opgivet Dimissionsretten og maa som Følge deraf undertaste sig at sende sine Elever til andre lærde Skoler for at blive eksaminerede. Det, man gør ved at indføre en Inspektion — man kalder nu Censurkommission eller hvad man vil — i Stedet for en Eksamenkommission, det er, at man lidt efter lidt frembringer Ensartethed paa alle disse Anstalter — de være nu offentlige eller private — medens man, ved at beholde Eksamenkommissionen, giver en i Virkeligheden vel højt betinget Frihed, men dog en vis Frihed i den Metode, det enkelte Seminarium vil have gjort gældende inden for sine Grænser. Jeg henstiller, om det dog er saa aldeles afgjort, at det, man fik indført for de lærde Skoler, og som nu har virket i en Menneskealder, er ubetinget heldigt, om det ikke har sine Fejl ved Siden af de gode Sider, det har, og om det er rigtigt her at gaa samme Vej. Men det forekommer mig for øvrigt

ogsaa, at den højtærede Minister i Landstinget var rede til, ikke havde noget imod at gaa den Vej, som, om jeg forstod ham ret, ogsaa fandt Udtryk i, hvad et andet æret Medlem i Dag, det ærede Medlem for Odense Amts 7de Valgkreds (H. Holm) foreslog, nemlig vel at henlægge Eksamen til de enkelte Seminarier, men at lade Eksamenkommissionen bestaa, og saa tillade Seminarielærerne at være Censorer. Der kunde naturligvis være adskillige Spørgsmaal, som jeg nok kunde have lyst til at berøre, og som ere berørte af forskellige ærede Talere, men Tiden er langt fremrykket, og Interessen for Sagen er maasse noget mindre af den Grund, der allerede før er fremkommen, nemlig, at det er saa sent paa Samlingen, Forslaget er kommet til os, og jeg skal derfor ikke trætte det høje Ting med mere, end hvad jeg nu har udtalt.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Goss): Den Deltagelse i Forhandlingen, som har fundet Sted fra saa mange og jeg vil tilføje saa kompetente Sider, er jo ganske naturlig og for mig meget velkommen, for saa vidt som deri ligger en Anerkendelse af dette Lovforslags overordentlige Betydning inden for mit Omraade. Inden for mit Ministeriums Omraade tillægger jeg det en fremtrædende Betydning, og jeg vil sige, at Forslagets Gennemførelse vil være en efter min Overbevisning særdeles betydelig Reform. Jeg kan jo ogsaa i det hele taget sige, at selve de Udtalelser, der ere faldne, tale for, eller betage mig i alt Fald ikke Haabet om, at denne Reform maa kunne gennemføres i sine Hovedpunkter, og derfor taler ogsaa Sagens Forhistorie. Det vilde være mærkeligt, om det ikke kunde ske; thi hvad dette Lovforslag angaar, da er der jo for det første forudgaaet en meget lang og mangeaarig Debat uden for Rigsdagen, under hvilken de forskellige Opfattelser have haft Lejlighed til at klare sig, men dernæst er der jo kaldt paa det baade af Landstinget og særlig af Folketinget i forrige Samling, jaaledes at jeg nødvendigvis deri maatte finde en bydende Opfordring til at tage Forholdet under en omhyggelig og indgaaende Overvejelse. Endvidere har jeg,